

SHITSTORM OG PRIORITERING I SUNDHEDSVÆSENET

INSTITUT FOR STATSKUNDSKAB
AARHUS UNIVERSITET

ÅRSMØDE DSS
30. MAJ 2024

PETER BJERRE MORTENSEN
PROFESSOR

VI SKAL OMKRING 4 PUNKTER

- 1) Tre kendetegn ved politikere
- 2) Særlige kendetegn ved sundhedspolitik
- 3) Møgsager: årsag, dynamik, konsekvenser
- 4) Hvordan prioritere i sådan en verden?

TRE KENDETEGN VED POLITIKERE

1. Politikere har en begrænset opmærksomhed
2. Politikere er impulsive – pludselig drejer deres opmærksomhed i en ny retning
3. Politikere *kan* vurdere jeres resultater ud fra mange (modsatrettede) hensyn

Konsekvenser af det politiske udgangspunkt

- ”Godt nok”-kriteriet er en udfordring for offentlige ledere
- Politik er enten kendetegnet ved under- eller overreaktion på problemer

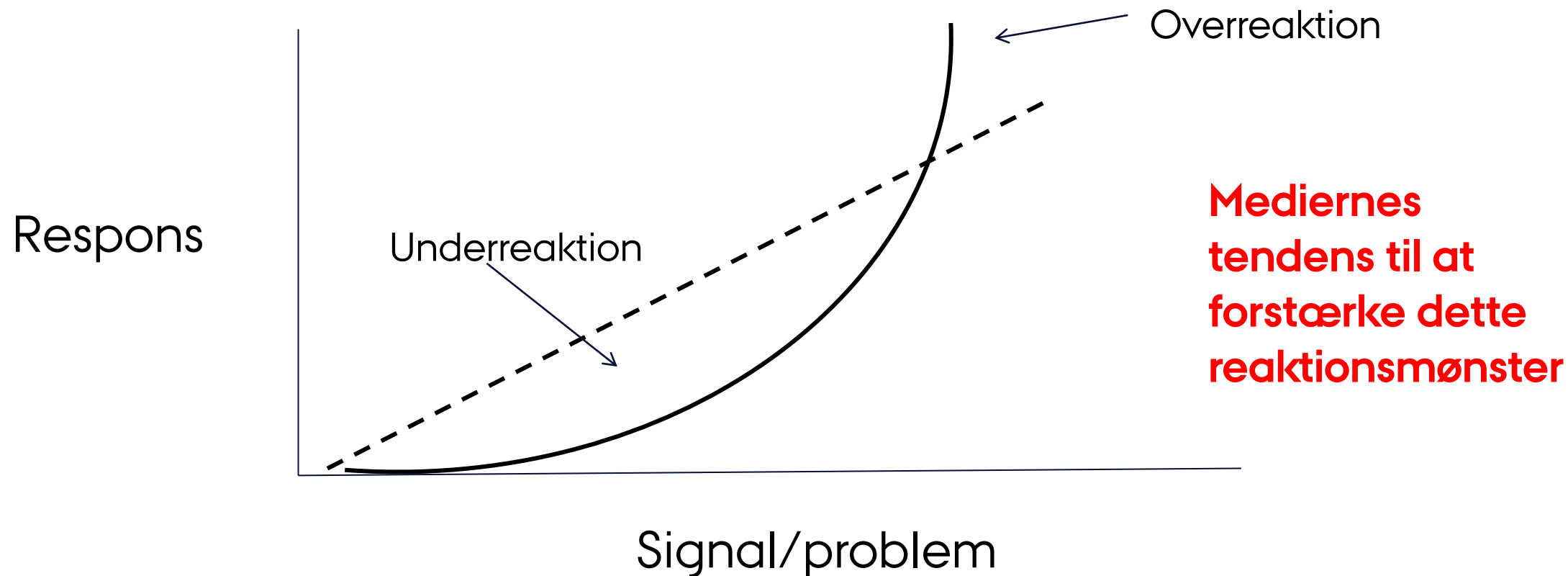
Heri ligger kimen til møgsager

DE MANGE HENSYN OG "GODT NOK"-KRITERIET

Hvordan ved I, hvornår I har løst en opgave godt nok?

TO TYPISKE TILSTANDE I POLITIK

SÆRLIGE KENDETEGN VED SUNDHEDSPOLITIK

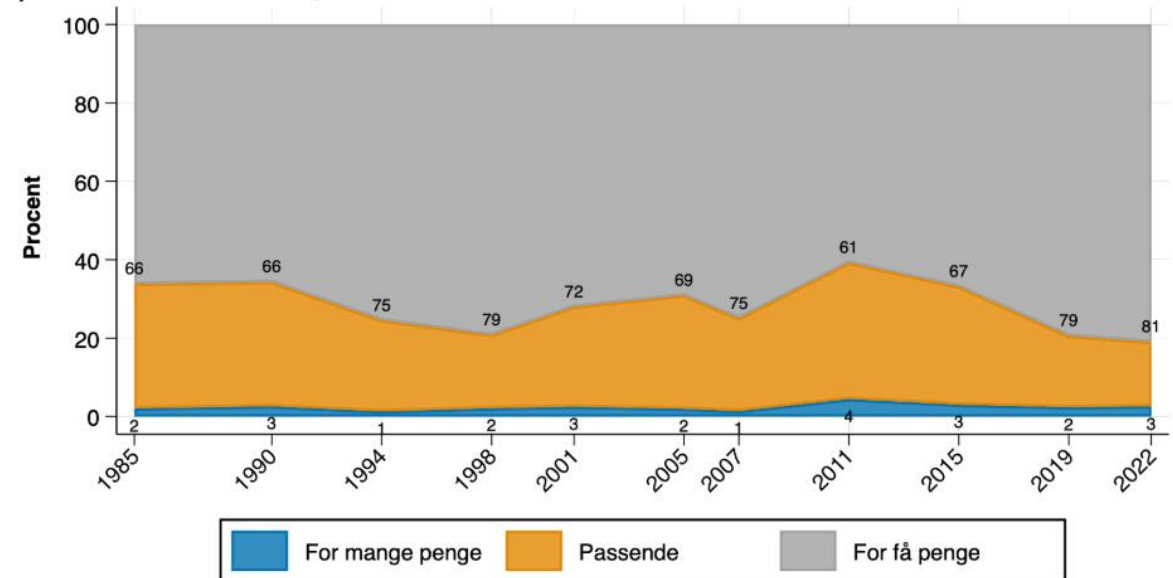
		Gevinster ved prioriteringer	
		Spredte	Koncentrerede
Omkostninger ved prioriteringer	Spredte		
	Koncentrerede	Sundhedspolitik	

Konstant forbedrede behandlingsmuligheder

Stærke, velorganiserede interesser

Stor mediebevågenhed

Figur 30: Vælgernes holdning til om det offentlige bruger for mange eller for få penge på sundhedsvæsenet, 1985-2022.

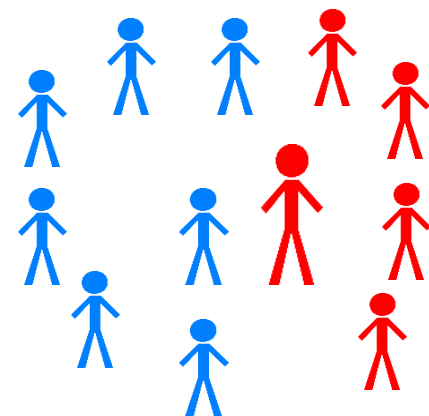

Note: Baseret på spørgsmålet 'Jeg vil læse nogle offentlige opgaver op, og jeg vil gerne bede dig sige mig for hver opgave, om du mener, det offentlige bruger for mange penge, passende, eller for få penge til disse opgaver?' - sundhedsvæsenet'. Tallene i figuren angiver andelen, der har svaret hhv. 'for mange penge' og 'for få penge'. Spørgsmålet er stillet i 1985, 1990, 1994, 1998, 2001, 2005, 2007, 2011, 2015, 2019, 2022. Samlet n=20.990

MØGSAGER: ÅRSAG, DYNAMIK, KONSEKVENSER

ÅRSAGER TIL MØGSAGER

- Kan være mange årsager, men ikke sjældent hænger de sammen med prioriteringer
 - Besparelser
 - Reorganiseringer
 - Personalemangel
- Den politiske vurdering af ”godt nok” skifter, og den kan skifte med tilbagevirkende kraft
- Brændstoffet i enhver møgsag er konflikt
- Svært at forudsige, hvad der udvikler sig til en egentlig møgsag

KONFLIKTEKSPANSION

Kernen i enhver sag er en konflikt om

- hvorvidt der er et problem
- hvordan problemet skal forstås og defineres
- hvem der har skylden for problemet
- hvem der har ansvaret for at løse problemet

Nogle ønsker at ekspandere og udvide sagen/konflikten
Nogle ønsker at nedtone og begrænse sagen/konflikten

INDLAND

OVERBLIK: Forstå kræftsagen fra Aarhus

Mindst 293 syge kræftpatienter har ventet for længe på behandling på kirurgisk afdeling på Aarhus Universitetshospital.

Berlingske

SAMFUND

OPINION

BUSINESS

KULTUR

SAMFUND

Skimmelsvamp på Rigshospitalet

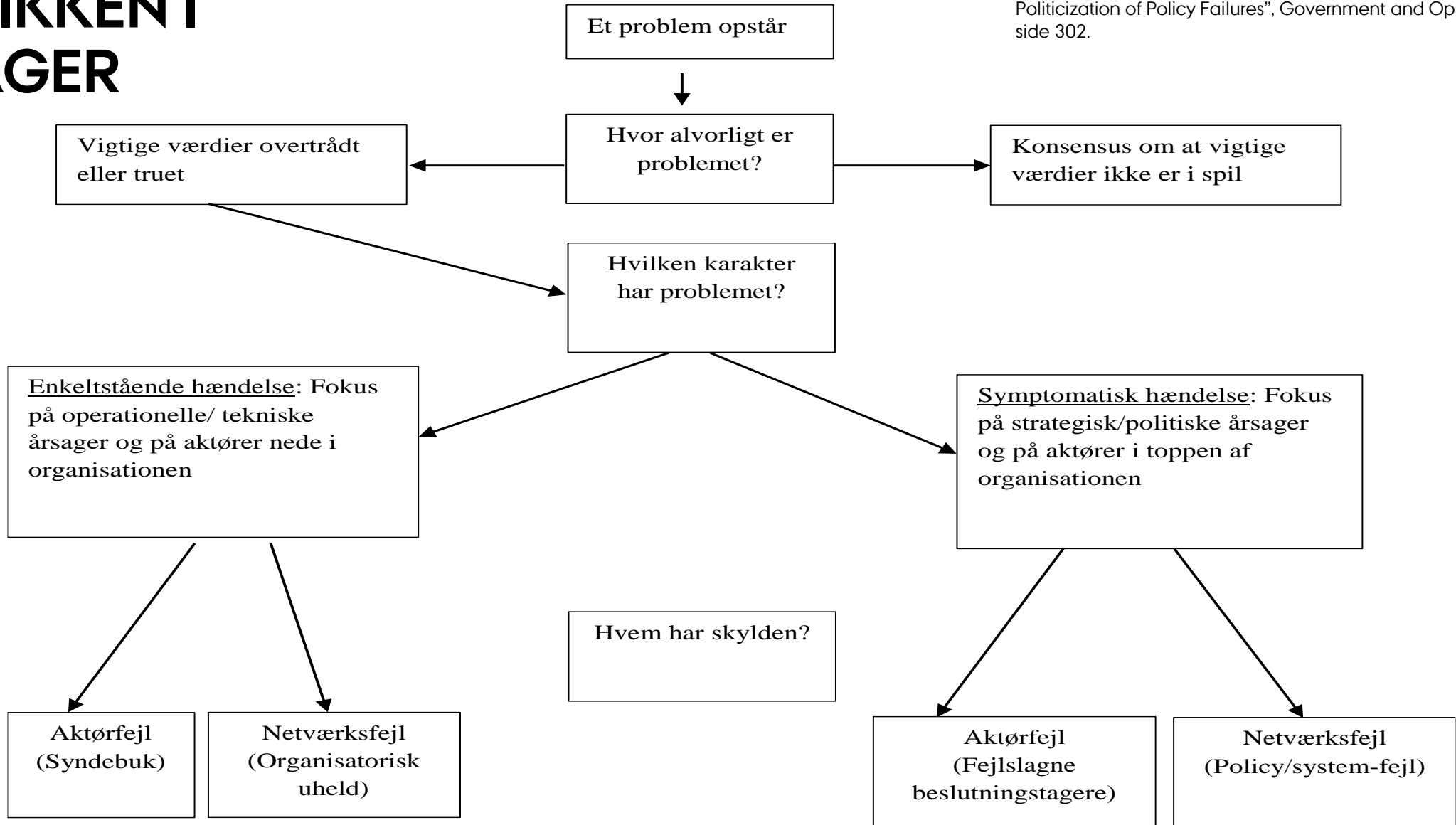
Kom med ind bag Rigshospitalets mure, hvor skimmelsvamp ikke blot har sat sig i mure, skakter og sengestuer, men også har angrebet de indlagte patienter.

DE MANGE HENSYN OG "GODT NOK"-KRITERIET

DYNAMIKKEN I MØGSAGER

Kilde: Brändström, Annika og Sanneke Kuipers (2003). "From 'Normal Incidents' to Political Crisis: Understanding the Selective Politicization of Policy Failures", Government and Opposition, side 302.

KONSEKVENSER AF MØGSAGER

Gå tilbage i tid → gå op i hierarkiet

- Logikken er: jo længere tid et svigt har stået på, desto større er sandsynligheden for at en bredere kreds af personer har haft kendskab til problemet.

Systemfejl frem for aktørfejl → gå op i hierarkiet

- Møgsagerne begynder ofte med fokus på det operationelle niveau, men har en tendens til at bevæge sig op i systemet
 - Journalistiske normer
 - Sanktioner skal virke alvorlige

Ender ansvaret i toppen af systemet (tæt) på det politiske niveau stiger sandsynligheden for:

- Bevillingsmæssige konsekvenser
- Organisatoriske konsekvenser
- Og (selvfølgelig) personalemæssige konsekvenser

27/06/2023 KL_08:55

Først blev afdelingsledelsen fredet i kræftsagen fra AUH. Nu fritages cheflæge og chefsygeplejerske fra tjeneste

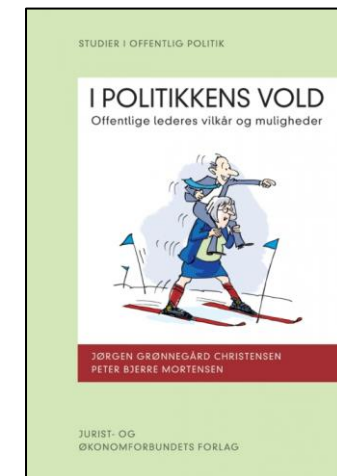
Fyringer, protestopsigelser og regionsdirektørers exit. Efter flere måneders pres på den omstridte Mave- og tarmkirurgiske afdeling på Aarhus Universitetshospital bliver også afdelingsledelsen nu udskiftet.

HVORDAN PRIORITERE I SÅDAN EN VERDEN?

- Mange eksempler på svære prioriteringer – også i sundhedsvæsenet
- Men det kræver ”credible commitment”, og det kræver, at de politiske gevinster og omkostninger tænkes ind i enhver prioriteringsproces

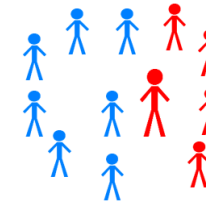

- Og det kræver ledere, på alle niveauer i sundhedsvæsenet, som forstår, hvad det indebærer, at arbejde i en politisk styret organisation

HUSK

- En målsætning om at gøre det alt i alt "godt nok" er ambitiøs og svær at indfri. Det skyldes:
 - At de politiske målsætninger sjældent er klart og entydigt formuleret
 - At de politiske målsætninger kan være i indbyrdes konflikt
- Politisk opbakning kan aldrig blot antages – heller ikke ved implementering af politisk vedtagne beslutninger
- "The best point to manage a conflict is before it starts"
- I – og jeres ledere - kan gøre en stor forskel i kraft af den måde, I tackler konkrete "prøvesager"
- Det er det, der i fredstid investeres i tillid og omdømme, der skal bære igennem, hvis/når møgsagen opstår.

INSTITUT FOR STATSKUNDSKAB
AARHUS UNIVERSITET